

Geografia regionu

Autor: Monika Kresa

Pod względem geograficznym Mazowsze dalsze niewiele różni się od Mazowsza bliższego. W większości położone jest na terytorium nizin środkowopolskich. Jest zasadniczo terenem rolniczym, w mniejszym stopniu zurbanizowanym niż Mazowsze bliższe, brak tutaj bowiem dużych ośrodków miejskich, takich jak Warszawa czy Płock, które zmieniałyby krajobraz geograficzny tego terenu. Podstawowe uprawy to: zboża, rzepak, buraki cukrowe. Ważnym elementem przetwórstwa rolnego są sady, Mazowsze ma bowiem największy w Polsce udział w produkcji sadowniczej.

Mezoregiony Na terenie Mazowsza dalszego ze względu na czynniki geograficzne wyróżnić można następujące mezoregiony:

- Dolina Dolnego Bugu – zajmuje wąski, kilkumetrowej szerokości obszar wzdłuż rzeki na odcinku od Małkini Górnej do jej ujścia do Narwi. Na jego terenie znajduje się taras zalewowy z licznymi starorzeczami.
- Dolina Dolnej Narwi – Nizina Północnomazowiecka obejmuje tereny wzdłuż Narwi od Nowogrodu do ujścia rzeki Bug. Od południa ograniczona jest wysokimi zboczami Międzyrzecza Łomżyńskiego, od północy Wysoczyzną Kolneńską.
- Międzyrzecze Łomżyńskie – morenowa wysoczyzna o trójkątnym kształcie. Przecinają ją lewe dopływy Narwi – Orz i Ruż. Na terenie Międzyrzecza Łomżyńskiego znajduje się sporo kompleksów leśnych.
- Równina Garwolińska – położona między Doliną Środkowej Wisły a Wysoczyznami Kałuszyńską i Żelechowską, charakteryzuje się bardzo jednostajnym krajobrazem.
- Wysoczyzna Ciechanowska – obejmuje tereny dawnych województw ciechanowskiego i ostrołęckiego. Wysoczyzna Ciechanowska stanowi falistą równinę urozmaiconą ostańcami wzgórz morenowych i kemów (wys. do 157 m), rozcięta dolinami dopływów Narwi i Wkry. Region ma charakter typowo rolniczy.
- Wysoczyzna Siedlecka – Wysoczyzna powstała na skutek działania lodolodu w okresie zlodowacenia środkowopolskiego stadiału Warty i jego faz recesyjnych. W krajobrazie przeważają moreny czołowe i denne.
- Obniżenie Węgrowskie – jest niewielkim mezoregionem graniczącym z Podlasiem, centrum miejskie stanowi Węgrów. W regionie osiągającymi wysokości od 150 m n.p.m. przeważają podmokłe łąki i częściowo lasy. Obniżenie Węgrowskie jest regionem rolniczym. Sieć wodna Najważniejszą rzeką Mazowsza dalszego jest Wisła, ważną rolę odgrywają jednak także Bug, Narew i Biebrza, a także Liwiec. Są one wykorzystywane przede wszystkim jako walory turystyczne, ich okolice stanowią również siedlisko wielu gatunków roślin i zwierząt. Pewnym urozmaiceniem krajobrazu są starorzecza tych rzek, szczególnie, porośnięte trzcinami, malownicze bużyska. Brak jest natomiast zasadniczo jezior. Na terenie Mazowsza dalszego znajduje się również wiele stawów rybnych. Lasy od wieków były i nadal pozostają wizytówką Mazowsza. Świadczą o tym chociażby pozostałości dawnych puszczy na graniczących z Mazowszem dalszym Kurpiach. Mazowieckie kompleksy leśne przyciągają przede wszystkim amatorów grzybów i jagód. Są zatem ważnym elementem gospodarki agroturystycznej, która na Mazowszu dopiero zaczyna się rozwijać. Na terenie Mazowsza dalszego znajdują się również Parki Krajobrazowe, w których granicach znajduje się wiele lasów: Mazowiecki Park Krajobrazowy i Nadbużański Park Krajobrazowy. Lasy Mazowsza to przede wszystkim lasy iglaste i mieszane z przewagą iglastych, w których dominuje sosna i świerk. Zwierzęta Dzikie zwierzęta zamieszkujące mazowieckie kompleksy leśne to przede wszystkim: sarny, zające, dziki. Najcenniejsze są jednak rzadkie w innych regionach kraju gatunki ptaków: Do najrzadszych należą związane z obszarami podmokłymi i dolinami rzecznyymi takie gatunki jak: kulik wielki, kszyc, rybitwa rzeczna, białoczelna, błotniak stawowy, brodziec piskliwy, sieweczki rzeczna i obroźna. W norach na stromych nadrzecznych skarpach gnieźdzą się zimorodek i kolonijnie jaskółka brzegówka. Nad wodami pospolita jest czapla siwa. Roślinność Na terenie wspomnianych parków krajobrazowych spotkać można ciekawe okazy roślin leśnych, a wśród nich: wawrzynek wilczyko, orlik pospolity, lilia złotogłów, naparstnica zwyczajna, zimoziół północny, naparstnica zwyczajna. Na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego znajdują się rośliny wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin: widlicz cyprysowaty, starodub łąkowy, wielosił błękitny, czarcikęsik Kluka, cibora żółta, turzyca luźnokępkowa. Fotografie: Halina Karaś